

تعاریف مصادیق جدید تأسیسات گردشگری

موارد الحاقی به آیین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تأسیسات گردشگری و نظارت بر آنها

(بر اساس مصوبه شماره ۴۵۴۳۸/ت/۶۱۸۱هـ مورخ ۱۴۰۳/۰۳/۱۶ هیئت محترم وزیران)

معاونت گردشگری

اداره کل نظارت و ارزیابی خدمات گردشگری

۱۴۰۴

مقدمه:

به استناد مصوبه شماره ۴۵۴۳۸/ت/۱۱۸۱ هـ مورخ ۱۴۰۳/۰۳/۱۶ هیئت محترم وزیران اصلاحاتی در «آیین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تأسیسات گردشگری و نظارت بر آنها» مصوب سال ۱۳۹۴ اعمال شده و مطابق این مصوبه عناوین مهمانسرا (پانسیون)، هتل سنتی، هتل بوتیک، رستوران بوتیک، رستوران ملل، مرکز اقامتی سیار و مرکز پذیرایی سیار به فهرست تأسیسات گردشگری مندرج در بند «ج» ماده (۱) این آیین نامه افزوده شده است. لذا به منظور ایجاد چارچوب معین و وحدت رویه در صدور مجوزها، تعاریف و حداقل شرایط مورد نیاز این واحدها به شرح ذیل تعیین می گردد و تا زمان تدوین و ابلاغ ضوابط جدید برای هریک از این تأسیسات مبنای عمل خواهد بود.

تاریت سادین جید: تاسیت کره لری

ردیف	نوع واحد	تعریف
۱	پانسیون (مهمانسرا)	مهمانسرا یا پانسیون (اقامتگاه جوانان) نوعی اقامتگاه خودپذیرایی ارزان است که به مسافرانی که قصد اقامت طولانی تری نسبت به هتل ها و سایر اقامتگاه ها دارند و به دنبال اقامتی موقت و اقتصادی هستند، خدمات اقامتی را به صورت رزرو تخت ارائه می دهد. افراد در پانسیون ها با پرداخت هزینه روزانه یا هفتگی یا ماهیانه، می توانند از خدمات اقامتی، پذیرایی و سایر امکانات آنجا استفاده کنند. این نوع اقامتگاه ها اغلب دارای سرویس بهداشتی و آشپزخانه مشترک بوده و معمولاً اتاق های آن نسبت به مهمانپذیرها دارای تخت بیشتری است. تعداد کارکنان در این نوع واحدهای اقامتی اغلب محدود است و گاه یک نفر وظایف چند نفر را برعهده می گیرد. حداقل شرایط عمومی عبارتند از: ۱) ورودی مجزا و مستقل ۲) دارا بودن فضایی به عنوان محل پذیرش ۳) دارا بودن فضایی به عنوان سالن غذاخوری ۴) دارا بودن حداقل دو نفر پرسنل ۵) دارا بودن وسایل سرمایش و گرمایش ۶) دارا بودن روشنایی (چراغ) داخلی و بیرونی ۷) هر اتاق باید نور طبیعی داشته باشد. ۸) رعایت فاصله حداقل ۷۵ سانتی متر در عرض دو تخت همجوار و همچنین رعایت فاصله ۷۵ سانتی متر در ارتفاع (در صورت استفاده از تخت های دو طبقه) ۹) دارا بودن کمد اختصاصی به ازاء هر تخت ۱۰) دارا بودن تشک، پتو و ملحفه به تعداد ظرفیت تخت ۱۱) دارا بودن تعداد سرویس ها بهداشتی و روشویی متناسب با ظرفیت (به ازاء هر ده تخت یک چشمه و به ازاء هر چشمه یک روشویی) ۱۲) دارا بودن حمام متناسب با ظرفیت (به ازای هر ۱۲ تخت یک حمام) ۱۳) حمام و سرویس بهداشتی باید دارای تهویه بوده و دسترسی به آنها از طریق فضاهای عمومی مانند سالن ناهارخوری و قسمت پذیرش قابل قبول نیست. ۱۴) دارا بودن حداقل یک فضا برای استقرار وسایل نظافت نظیر تی شوی و پودر و مایع جرم گیر و... ۱۵) حداقل یک آشپزخانه مجهز به یخچال، سینک ظرف شویی، اجاق گاز پنج شعله و سطل زباله ۱۶) سکوت منطقی با کمترین سروصدا از لوله کشی و درها و راهروها ۱۷) دارا بودن حداقل استانداردهای مربوط به بهداشت، ایمنی و تجهیزات

تبدیل سوابق بنیادین به سبک مدرن

ردیف	نوع واحد	تعریف
۲	هتل سنتی	هتل سنتی به واحد اقامتی اطلاق می شود که با هدف حفظ و ارائه ارزش ها، تمدن و تاریخ گذشته و در بنایی تاریخی و قدیمی یا به سبک معماری برجسته ایرانی سنتی منطبق با فرهنگ منطقه خود ایجاد شده است. هتل های سنتی خودپذیرایی نبوده و از اقامتگاه های سنتی شیک و مجلل تر و در عین حال که سنتی است، امکانات و خدمات آنها مدرن تر از اقامتگاه سنتی است. حداقل شرایط عمومی عبارتند از: (۱) ورودی مجزا و مستقل (۲) دارا بودن روشنایی (چراغ) داخلی و بیرونی (۳) دارا بودن وسایل سرمایش و گرمایش (۴) دارا بودن حداقل ۶ اتاق (۵) فضای پذیرش (لابی) (۶) رستوران و کافی شاپ (۷) دارا بودن فضای باز (۸) استفاده از سبک معماری سنتی ایرانی (۹) استفاده از تجهیزات سنتی (۱۰) استفاده کارکنان از لباس سنتی (۱۱) سرو انواع غذاهای سنتی و بومی (۱۲) هر اتاق باید نور طبیعی داشته باشد. (۱۳) هر اتاق دارای حمام و سرویس بهداشتی اختصاصی (۱۴) دارا بودن حداقل استانداردهای مربوط به بهداشت، ایمنی و تجهیزات

تبدیل سادین جید به سبک کردگری

ردیف	نوع واحد	تعریف
۳	هتل بوتیک	هتل بوتیک واحد اقامتی است که معمولاً کوچک با طراحی شیک و لوکس، دارای هویتی متمایز بوده و با طراحی ویژه و دکوراسیون خاص، خدمات شخصی سازی شده در سطح بالا را به گردشگران ارائه می نماید. هتل بوتیک الزاماً باید دارای تم خاص و منحصر بفرد باشد. هتل بوتیک ها معمولاً دارای حس هنری قوی و متمرکز بر طراحی هستند. هتل بوتیک می تواند به سبک سنتی یا مدرن باشد. حداقل شرایط عبارتند از: (۱) ورودی مجزا و مستقل (۲) دارا بودن روشنایی (چراغ) داخلی و بیرونی (۳) دارا بودن وسایل سرمایش و گرمایش (۴) دارا بودن حداقل ۴ اتاق (۵) وجود فضای پذیرش (لابی) (۶) دارای رستوران و کافی شاپ (۷) دارا بودن فضای کالبدی با تم خاص و منحصر بفرد (۸) ارائه خدمات شخصی سازی شده به مهمان (۹) هر اتاق باید نور طبیعی داشته باشد. (۱۰) هر اتاق دارای حمام و سرویس بهداشتی اختصاصی (۱۱) دارا بودن حداقل استانداردهای مربوط به بهداشت، ایمنی و تجهیزات

تبدیل سوابق جدید تاسیسات گردشگری

ردیف	نوع واحد	تعریف
۴	رستوران بوتیک	رستوران بوتیک واحد پذیرایی است با طراحی و دکوراسیون خاص و دارای هویتی متمایز که معمولاً آمیخته با حس هنری بوده و در عین شیک و مجلل بودن، احساس خوشایند و منحصر به فرد را به میهمان القا کرده و تجربه ای خاص از سرو غذا و خدمات شخصی سازی شده در سطح بالا را ارائه می دهد. در رستوران بوتیک معمولاً غذاها به صورت خیلی خاص و ویژه سرو شده و از سرآشپزان ماهر استفاده می کنند که مستقیم با میهمانان در ارتباط هستند تا از نیازهای آنها برای ارائه خدمات شخصی سازی شده مطلع شوند. حداقل شرایط رستوران بوتیک عبارتند از: (۱) دارا بودن ظرفیت به تعداد حداقل ۱۵ نفر (۲) دارا بودن سرویس بهداشتی ایرانی و فرنگی (۳) وجود آشپزخانه (۴) سرویس خاص و شخصی سازی شده در ارائه خوراک (۵) فضای کالبدی خاص و منحصر بفرد (۶) رعایت استانداردهای مربوط به بهداشت، ایمنی و تجهیزات

نذرت ساداتین مهدیه: بهشت کردگری

ردیف	نوع واحد	تعریف
۵	رستوران ملل	رستوران ملل واحد پذیرایی است که صرفاً انواع غذاها و خوراکی‌های متنوع بین‌المللی که خاص کشورها و فرهنگ‌های مختلف جهان است را با دستور غذایی اصلی کشور مربوطه سرو می‌کند. این رستوران‌ها معمولاً دارای پرسنل یا سرآشپز خارجی یا متخصص به غذاهای خاص خارجی بوده و عموماً به گردشگران خارجی سرویس می‌دهند. این رستوران‌ها معمولاً در کنار عرضه غذاهای سنتی کشورهای مختلف، فرصتی را برای آشنایی گردشگران با فرهنگ‌ها و آداب و رسوم ملل مختلف فراهم می‌نمایند. غذاهای اینگونه رستوران‌ها باید به صورت خاص متعلق به کشورهای خارجی باشد و خوراک‌های با ریشه خارجی که به صورت عمومی در کشور رایج شده همانند پیتزا و پاستا در زمره غذاهای خاص کشورهای خارجی قرار نمی‌گیرند. کارکنان شاغل در این رستوران‌ها که به طور مستقیم با گردشگران در تماس هستند اغلب به یکی زبان خارجی مرتبط مسلط می‌باشند. حداقل شرایط رستوران ملل عبارتند از: (۱) دارا بودن ظرفیت به تعداد حداقل ۲۰ نفر (۲) سرویس بهداشتی ایرانی و فرنگی (۳) وجود آشپزخانه (۴) ارائه غذاهای ویژه ملل با دستور پخت و نحوه سرو اصلی (یک یا چند کشور) (۵) حداقل ۸۰ درصد غذاهای مندرج در منو رستوران باید واجد شرایط بند ۴ باشد. (۶) طراحی و دکوراسیون رستوران باید متناسب با فرهنگ و معماری کشور/کشورهای مربوطه باشد. (۷) تسلط حداقل دو نفر از پرسنل رستوران به یک زبان بین‌المللی (۸) رعایت استانداردهای مربوط به بهداشت، ایمنی و تجهیزات

تدارک مسافرتی جدید - تاسیسات گردشگری

ردیف	نوع واحد	تعریف
۶	مرکز اقامتی سیار (اقامتگاه سیار)	اقامتگاه سیار نوعی واحد اقامتی است که اغلب دارای سازه سبک بوده و در عین شیک بودن، قابل حمل و جابجایی است. این اقامتگاه ها می توانند نظیر اتوبوس های تبدیل شده به هتل، میکرو هتل ها، کاروان ها، واحدهای اقامتی شناور و حتی اقامتگاه کوچک قابل حمل و... باشند. این نوع اقامتگاه ها در مناطق گردشگری، جنگل ها و کمپ ها، پایانه ها و مسیرهای گردشگری و یا همجوار با جاذبه های گردشگری برای افرادی که به دنبال تجربه های جدید و متفاوت در سفر هستند مناسب است. در این اقامتگاه ها گردشگران می توانند محل اقامت را به صورت روزانه یا ساعتی رزرو نمایند و با هزینه های مناسب در آنها اقامت داشته باشند. حداقل شرایط: ۱) تامین روشنایی ۲) سیستم سرمایش و گرمایش ۳) دارای سرویس بهداشتی و حمام متصل یا غیرمتصل ۴) دارا بودن سرویس تختخواب ۵) ارائه غذا و نوشیدنی یا فراهم بودن امکانات خودپذیرایی یا استقرار در مجاورت مراکز پذیرایی ۶) ارائه نشانی محل استقرار واحد به منظور بررسی و اخذ استعلام های لازم ۷) ارائه تعهدنامه اعلام تغییر مکان ۸) رعایت استانداردهای مربوط به بهداشت، ایمنی و تجهیزات

تدارکات مواصلاتی جدید با امنیت و دقت

ردیف	نوع واحد	تعریف
۷	مرکز پذیرایی سیار	مرکز پذیرایی سیار، نوعی واحد پذیرایی کوچک که دارای محل طبخ غذا بوده و آشپزخانه آن می تواند درون یا متصل به وسایل نقلیه مانند کمپر، ون یا اتوبوس باشد. این مراکز می توانند غذاهای متنوع و یا غذاهای فوری (فست فودی) را تهیه و به گردشگران ارائه می دهند. مراکز پذیرایی سیار می توانند به راحتی به نیازهای مختلف مشتریان پاسخ دهند و تجربه ای منحصر بفرد از غذا خوردن را به گردشگران و مسافران ارائه دهد. حداقل شرایط: (۱) تامین روشنایی (۲) دارا بودن تجهیزات پخت، نگهداری و ارائه غذا (۳) دارا بودن محل نشستن سرو غذا یا فراهم نمودن صرف غذا از طریق استقرار در محل مناسب (۴) ارائه نشانی محل استقرار واحد به منظور بررسی و اخذ استعلام های لازم (۵) ارائه تعهدنامه اعلام تغییر مکان (۶) رعایت استانداردهای مربوط به بهداشت، ایمنی و تجهیزات

تعریف مصادیق گردشگری موضوع ماده (۱) آیین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تاسیسات گردشگری و نظارت بر

آنها مصوب ۱۳۹۴/۰۶/۰۴ هیئت محترم وزیران

ردیف	فهرست مصادیق	تعریف
۱	هتل متل مهمانپذیر	هتل: واحدی تجاری است که به قصد ارائه خدمات و انتفاع برای پذیرایی و اقامت مسافران ایجاد می شود. در هتل، امکانات اقامتی به صورت اتاقهای یک نفره، دو نفره، سوئیتهای معمولی و ویژه عرضه میشود. این اقامتگاهها، با توجه به مشخصات ساختمانی، معماری و تأسیساتی به پنج درجه ۱ تا ۵ ستاره تقسیم میشوند. هتلهای ۳، ۴ و ۵ ستاره دارای سرویس اختصاصی و رستوران هستند. حداقل خدماتی که در هتل (مهمانخانه) ارائه میشود، مرتب کردن روزانه تختخواب، نظافت اتاق و سرویسهای بهداشتی است. افزون بر این در هتلهای ۴ و ۵ ستاره، تسهیلات رفاهی، تفریحی، ورزشی و خدمات دیگر مانند آرایشگاه، کفاشی، بانک، فروشگاههای مختلف، زمینهای بازی، استخر، سونا، سالنهای اجتماعات و غیره ارائه می شود. متل: تلفیقی است از دو واژه Hotel و Motor و نوعی اقامتگاه با تسهیلات توقفگاهی است که اساساً ماهیت بین راهی داشته و معمولاً خارج از شهرها قرار دارد. این واحدهای اقامتی معمولاً به صورت واحدهای یک یا دو طبقه می باشد که دارای اتاق، تلویزیون، یخچال و امکانات تهیه چای و قهوه می باشد. بعضی از متل ها دارای تجهیزات گسترده تری هستند و بعضی ساده می باشند. در حوالی این متل ها معمولاً سوپرمارکت، رستوران و پمپ بنزین ایجاد می شود تا مسافران بتوانند مایحتاج خود را تامین نمایند. هزینه اقامت در این واحدهای اقامتی به دلیل این که خدمات گسترده ای ارائه نمی دهند مناسب تر از هتل ها است. مهمانپذیر: اقامتگاههای عمومی ارزان قیمت و کوچک هستند که اغلب دارای سرویس بهداشتی و آشپزخانه مشترک می باشند. معمولاً مسافرخانه ها در مراکز شهرها ایجاد می شود که رفت و آمد بیشتر است، تا مسافر هزینه کمتری برای رفت و آمد خود پرداخت کند. مهمانپذیرها با توجه به مشخصات ساختمانی و تجهیزات به سه درجه ۱ تا ۳ تقسیم می شوند.
۲	هتل آپارتمان، زائر سراها و خانه مسافرها	هتل آپارتمان: اقامتگاه عمومی که در آن مجموعه های از آپارتمانها برای اقامت مسافران وجود دارد. هر واحد آپارتمان دارای یک یا دو اتاق خواب، سالن کوچک، سرویس بهداشتی و آشپزخانه کوچک بوده و در آن وسایل و تجهیزاتی نظیر تختخواب، مبلمان، تلویزیون، یخچال و غیره پیش بینی شده است. در هتل آپارتمان وسایل آشپزی وجود داشته و نیازی به رستوران احساس نمی شود. خدمات آن کمتر از هتل است اما نظافت آن به صورت روزانه و مرتب انجام می گیرد. زائر سرا: زائر سراها امکان اقامت شبانه یا استراحت روزانه برای زائران فراهم می کند و معمولاً "درکنار و یا نزدیک مقبره ها واقع شده اند. بطور معمول زائر سراها، اتاق فرش شده و یا بدون فرش در اختیار زائران قرار می دهند که بدون رختخواب هستند. در اغلب موارد وسایل خواب و پخت و پز کرایه داده می شود. زائر سراها دارای حمام، سرویس های بهداشتی و آشپزخانه ی مشترک هستند اگر زائر سرا جزو مجموعه ی مقبره باشد، معمولاً دارای تسهیلاتی مانند فروشگاه نیز هست. خانه مسافر: خانه مسافر به واحد اقامتی با کاربری مسکونی و مالکیت خصوصی اطلاق می شود که براساس ویژگی ها و شرایط هر استان و در چارچوب دستورالعمل مربوطه مجوز فعالیت موقت خود را اخذ و اقدام به پذیرش و اسکان گردشگران داخلی و خارجی می نماید. انواع واحدهای اقامتی خانه مسافر عبارتند از ویلا، آپارتمان، خانه و سوئیت.

۳	اقامتگاه های بوم گردی و سنتی	اقامتگاه های بوم گردی: اقامتگاه هایی هستند که در محیط های طبیعی و بومی با رعایت اصول پایداری زیست محیطی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی و سازگار با معماری بومی، بافت تاریخی و سیمای طبیعی منطقه اقامتگاه ایجاد، احیا و یا بهره برداری شده و ضمن حداکثر تعامل با جوامع محلی و توجه به تنوع اقلیم و طبیعت، زمینه حضور گردشگران را برای تجربه زندگی در محیط طبیعی و بومی فراهم می نماید. اقامتگاه های سنتی: اقامتگاهی دارای مجوز که در بنایی تاریخی، قدیمی یا با ارزش با رعایت سبک معماری و اقلیمی، که به گردشگران، خدمات اقامتی متناسب با سبک و دورانی که بنا به آن تعلق دارد ارائه می دهد.
۴	مراکز تفریحی و سرگرمی و گردشگری	مجموعه ای از امکانات تفریحی و سرگرمی مستقر در یک مکان با هدف ارائه خدمات تفریحی سرگرمی به گردشگران و بازدیدکنندگان که حداقل، شامل نیازهای پایه گردشگران (مانند سرویس های بهداشتی، واحدهای پذیرایی و ...) است و ملاحظات ایمنی و امنیت بازدیدکنندگان در آن رعایت شده است.
۵	مجموعه ها، اردوگاه ها و محوطه های گردشگری	مجموعه های گردشگری: مجتمع های گردشگری مجموعه هایی هستند که به قصد انتفاع و ارائه خدمات مختلف اقامتی، پذیرایی و تفریحی به گردشگران و مسافران در مناطق و نواحی گردشگری پذیر کشور احداث شده و حداقل شرایط و امکانات مورد نیاز آنها عبارتند از: ۱- تسهیلات عمومی، شامل سرویس های بهداشتی، نمازخانه، پارکینگ، تاسیسات، پذیرش و ... ۲- امکانات اقامتی، شامل هرگونه تسهیلاتی که امکان اقامت مناسب میهمانان را فراهم آورند. ۳- تسهیلات تفریحی و ورزشی، شامل انواع فعالیتهای و فضاهای ورزشی در محیط های بسته و یا روباز، سالن نمایش، استخر شنا، باغ وحش، باغ گیاه شناسی، امکانات و فضاهای بازی و سرگرمی و ۴- تسهیلات پذیرایی، شامل هر نوع فضا و تسهیلاتی که امکان ارائه خدمات غذایی و اشره را با شرایط مناسب برای میهمانان فراهم می آورد اعم از سفره خانه سنتی، رستوران، تالار و... ۵- تسهیلات فرهنگی و هنری، شامل انواع موزه و گالری، فضای آموزشی، تولید و عرضه صنایع دستی، سوغات و محصول فرهنگی و هنری و..... اردوگاه ها و محوطه های گردشگری: توقف گاه یا استراحتگاه موقت که معمولا در بین راهها، مناطق دیدنی و خوش آب و هوا یا مناطق عبور گردشگران ایجاد می شود و دارای حداقل امکانات رفاهی مورد نیاز مانند سرویس های بهداشتی، امکانات ساده برای پخت و پز و آب ریزگاه و اقامتگاههای متحرک (مثل چادر، کاروانک) یا اقامتگاههای ثابت ساده مانند کلبه، آلونک، سکو، آلاچیق و مانند آن است.
۶	مراکز گردشگری سلامت	مراکز گردشگری سلامت: مراکزی هستند در خارج از محل سکونت فرد که خدمات آنها به بهبود یا افزایش سلامتی و افزایش روحیه فرد (با استفاده از آبهای معدنی، آب و هوا یا مداخلات پزشکی) منجر می شود. مقوله ی گردشگری سلامت فراتر از گردشگری درمانی است. آبهای گرم و معدنی و لجن درمانی همراه با امکانات طبیعی نیز شامل مقوله ی گردشگری سلامت است. هتل بیمارستان: هتلی که خدمات اقامتی برای بیماران و / یا خانواده آنها را فراهم می کند ولی الزاما نیاز به وجود تخت بیمارستانی (وامکانات درمانی) در آنها نیست. این هتلها با هدف ایجاد رفاه برای بیمارانی که در محلی خارج از محل اقامت خود منتظر درمان، تحت درمان، یا در دوره پیگیری درمان در یک واحد درمانی هستند، و/یا ایجاد رفاه برای خانواده / همراهان این بیماران تاسیس می شوند و ممکن است خدمات جانبی دیگر نیز مانند ترانسفر به مراکز درمانی و غیره را برای رفاه مشتریان خود ارائه کنند.

۷	محیط ها و پارک های طبیعت گردی	عرصه های طبیعی هستند که به منظور ارائه خدمات طبیعت گردی به گردشگران با رعایت بالاترین سطح ممکن ضوابط زیست محیطی و پایبندی کامل به اصول و مفاهیم توسعه پایدار مدیریت می شود.
۸	مراکز گردشگری ساحلی و دریایی	این نوع تاسیسات معمولاً خارج از محدوده ی شهرداری ها هستند . تاسیسات ساحلی ممکن است جای اقامت شبانه نداشته باشند. معمولاً پلاژها شامل اتاقهای تعویض لباس و دوش آب سرد ، آب آشامیدنی و دارای افراد مسئول نجات غریق هستند . برخی تسهیلات از جمله تلفن عمومی ، رستوران یا کیوسک های اغذیه فروشی و خدمات اجاره ای وسایل ورزشی در پلاژها موجود است. پلاژهای خانم ها جدا از آقایان درست شده است . در برخی از پلاژها تسهیلات محوطه ای برای برپا کردن چادر، ویلا یا اتاق برای اقامت شب فراهم شده است.
۹	واحدهای پذیرایی بین راهی	واحد دارای مجوز که به قصد ارائه خدمات پذیرایی به مسافران در خارج از شهرها و در مسیر جاده های بین شهری، طبق ضوابط و مقررات تأسیس می شود. یک واحد پذیرایی بین راهی علاوه بر خدمات رستوران، غذا و نوشیدنی می تواند امکانات خواب را نیز برای مسافران داشته باشد. اتاق خوابها در واحدهای پذیرایی بین راهی لازم به داشتن تجهیزاتی مانند متل ها نیستند و می توانند از امکانات و تجهیزات کمتر و ساده تری استفاده نمایند و به همین دلیل ارزان تر هستند. داشتن امکانات خواب برای واحدهای پذیرایی بین راهی اجباری نیست. این واحدها با توجه به مشخصات ساختمانی و تجهیزات به سه درجه ۱ تا ۳ تقسیم می شوند.
۱۰	تاسیسات اقامتی و پذیرایی واقع در مجتمع خدمات رفاهی	واحدهای گردشگری هستند که در اماکن بین راهی و تیرپارک هایی که به منظور ارائه خدمات به رانندگان، مسافران و گردشگران در جاده های مواصلاتی احداث شده اند، فعالیت می نمایند.
۱۱	واحد پذیرایی در فرودگاه و پایانه مسافربری زمینی برون شهری، دریایی و ریلی	واحدهای گردشگری هستند که برای ارائه مجموعه ای از خدمات مانند خوردن و آشامیدن، استراحت و تامین برخی از نیازهای مسافران و گردشگران در فرودگاه و پایانه مسافربری زمینی برون شهری، دریایی و ریلی تأسیس می شود.
۱۲	واحد پذیرایی واقع در پایانه های مسافری مرزی کشور	واحدهای گردشگری هستند که برای ارائه مجموعه ای از خدمات مانند خوردن و آشامیدن، استراحت و تامین برخی از نیازهای مسافران و گردشگران در پایانه های مسافری مرزی تأسیس می شود.

۱۳	سفره خانه های سنتی	سفره خانه های سنتی به آندسته از واحدهای پذیرائی اطلاق می شود که بنای ساختمان آن الگو گرفته از معماری اصیل ایرانی اسلامی بوده و نسبت به ارائه خدمات و سرو اغذیه و اشربه سنتی ایرانی مبادرت می نمایند.
۱۴	مناطق نمونه گردشگری	منطقه ای است که در جوار جاذبه های تاریخی، فرهنگی، مذهبی، طبیعی و گردشگری کشور به منظور ارائه خدمات به گردشگران توسط بخش غیردولتی و بر اساس ماده ۸ قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - مصوب ۱۳۸۲- و آیین نامه اجرایی نحوه تشکیل و اداره مناطق نمونه گردشگری مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۱ و تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری تاسیس و اداره می شوند. هر منطقه دارای مراکز خدماتی، رفاهی، فرهنگی و گردشگری از جمله واحدهای اقامتی، پذیرایی، خرید، تولید و عرضه صنایع دستی، فرهنگی، هنری، تفریحی، ورزشی، پارکها و سایر خدمات گردشگری خواهد بود. استانداردهای کیفی مربوط به هریک از این خدمات بر اساس قوانین و مقررات مربوطه توسط وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی اعلام و به سرمایه گذار ابلاغ می گردد.
۱۵	دهکده های سلامت	مشابه مراکز گردشگری سلامت، محیطی است که گردشگران در آن به دور از هیاهوی زندگی شهری، با آرامش به التیام دردهای جسمی و روحی خود می پردازند. فعالیت های آن حول محور خدمات تجمیعی پزشکی یا همان تندرستی، بازتوانی و درمان می چرخد.
۱۶	دفاتر یا شرکت های خدمات مسافرتی و جهانگردی	عوامل واسط و تسهیل گری هستند که از طرف مشتری، مقدمات لازم را برای سفر به وسیله عرضه کنندگان سفر (هتل ها، خطوط هوایی، سیستم های رزرواسیون و) فراهم آورده و نسبت به فروش و ذخیره خدمات گردشگری برای مسافران/ مصرف کنندگان خدمات گردشگری اقدام می کند و در ازای آن از عرضه کنندگان کمیسیون و از مشتریان حق الزحمه دریافت می کنند.

دهکده یا شهرک های گردشگری:

مکان هایی هستند که جاذبه های طبیعی، فرهنگی و تاریخی واقع در آن و یا نزدیک به آن، قابلیت های لازم را برای جذب گردشگران داشته و تمامی امکانات تفریحی، ورزشی، اقامتی، خدماتی، تجاری و رفاهی مورد نیاز ساکنان، گردشگران و کسانی که اوقات فراغت خود را در آن می گذرانند را دارا باشد. علاوه بر قسمت های اختصاصی که دارای حدود مشخص بوده و براساس اسناد مالکیت به مالکین اختصاص می یابد و یا طبق قرارداد منعقد شده برای استفاده اختصاصی متصرف قانونی واگذار شده است. حداقل شرایط لازم برای یک دهکده/ شهرک گردشگری عبارتند از:

- ۱- وجود حداقل یک اقامتگاه عمومی اعم از هتل، هتل آپارتمان، بومگردی، محوطه کمپینگ و در محدوده شهرک
- ۲- امکانات مشترک برای فعالیتهای ورزشی نظیر زمین بازی، استخر، سالن ورزشی، ورزشگاه و ...
- ۳- وجود حداقل یک مرکز تفریحی و سرگرمی شامل، سینما، تئاتر، سالن همایش، پارک، شهربازی و ...
- ۴- وجود حداقل یک مرکز فرهنگی نظیر فرهنگسرا، موزه، گالری، نمایشگاه هنری و ...
- ۵- تسهیلات پذیرایی، شامل هر نوع فضا و تسهیلاتی که امکان ارائه خدمات اغذیه و اشربه و وعده های غذایی را برای گردشگران فراهم می آورد.
- ۶- حداقل میزان اراضی مورد نیاز شهرک های گردشگری ۵۰۰۰۰ مترمربع می باشد.
- ۷- ایجاد صنوف تولیدی و واحدهای صنعتی و ارائه خدمات تعمیرگاهی در محدوده شهرکهای گردشگری ممنوع است.
- ۸- نسبت اراضی قسمت های اختصاصی به قسمت های مشترک در شهرکهای گردشگری نمی تواند از سقف ۵۰٪ تجاوز نماید.